

Filosofiska

barnens bildning

Trygghetsplan

December 2022

Innehåll

Filosofiskas vision	3
Lagar	3
Främja.....	4
Förebygga.....	6
Upptäcka	8
Åtgärda.....	9
Förankra.....	10

Filosofiskas vision

Bildade barn: reflekterande, empatiska, omdömesgilla, handlingskraftiga och kunskapstörstande barn.

Visionen är en utgångspunkt för hela vår verksamhet. Visionsorden finns i lokalerna, utgör stomme i skolans regler, tas upp i undervisningen och på storsamlingar – de ska ”sitta i väggarna” både bokstavligt och bildligt.

Filosofiskas vision kräver ett kontinuerligt och medvetet arbete med trygghets- och värdegrundsfrågor. Det innebär ett arbete som handlar om likabehandling, jämlikhet och alla elevers lika rättigheter och möjligheter. Att ha ett filosofiskt förhållningssätt innebär att vara kritisk och inte ta något för givet. Att vara normkritisk följer automatiskt av ett filosofiskt förhållningssätt.

Precis som vi ser bildning som en helhet, ser vi skolan som en helhet där lärande, studiero, trygghet och hälsa hänger ihop. Trygghetsplanen avspeglar detta där arbetet mot diskriminering och kränkande behandling ryms inom värdegrundsarbetet på ett sammanhållet sätt. Skolans värdegrund omfattar: människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen och solidaritet mellan människor.

Lagar

I kapitel 5 i skollagen (2010:800) regleras vad som gäller för studiero och disciplinära åtgärder. I kapitel 6 i skollagen (2010:800) och i kapitel 3 i diskrimineringslagen finns reglerat vilket ansvar och vilka skyldigheter en skola har för att förebygga och åtgärda *diskriminering, trakasserier* och *kränkande behandling*. Som skola har Filosofiska ansvar att arbeta aktivt och målinriktat för att motverka kränkningar mot elever, och varje år är vi skyldiga att upprätta en plan mot kränkande behandling. Denna plan ska innehålla dokumentation av risker, kartläggning av kränkande händelser och *aktiva åtgärder*. Uppföljning och utvärdering ligger sedan till grund för nästkommande års plan mot kränkande behandling.

Aktiva åtgärder ska bedrivas i fyra steg:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering – inklusive trakasserier och sexuella trakasserier – eller repressalier (besträffning) eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter.
2. Analysera orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts.
3. Åtgärda – genomföra åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter.
4. Följa upp och utvärdera arbetet

Väsentligt är att förstå innebörden i de olika begreppen:

Diskriminering utgår ifrån de sju diskrimineringsgrunderna etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning och ålder. Att bli diskriminerad innebär att en person blir

missgynnad, direkt eller indirekt, av skäl kopplade till dessa diskrimineringsgrunder. Diskriminering utgår också från ett maktförhållande, där den som diskriminerar har mer formell makt än den som blir utsatt. Därför är det i skolan bara personal som kan diskriminera elever, elever kan inte diskriminera personal eller andra elever.

Trakasserier är handlingar som kränker någon, också utifrån någon eller flera av diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling är handlingar som kränker någon, men utan att vara kopplade till någon av diskrimineringsgrunderna.

Både trakasserier och kränkande behandling kan vara synliga och konkreta, eller mer subtila, och kan äga rum på skolan eller via till exempel sociala medier. Det kan röra sig om till exempel ryktesspridning, fysiskt våld eller förlöjliganden. Det kan handla om att hota eller frysa ut någon. Det kan gälla enstaka tillfällen, eller återkommande och systematiskt.

Främja

Främjande arbete är de insatser skolan gör för att främja jämlikhet och trygghet utan att någon kartläggning har visat att det finns ett särskilt riskområde eller behov. Främjande arbete sker på många olika plan.

KASAM

Vi använder ofta begreppet KASAM (Känsla Av SAMmanhang) som kärna i vår verksamhet. Att varje elev känner samhörighet och ser skolan som begriplig, hanterbar och meningsfull ser vi som hälsofrämjande.

Elevhälsoteam

Elevhälsoteamet, EHT, utgörs av skolsköterska, kurator, specialpedagoger och rektor. En skolläkare är också kopplad till skolan. EHT har möte en gång i veckan, för att snabbt kunna fånga upp elevärenden och också dryfta mer på gruppnivå. Att kurator också har expeditjonsarbete i sin tjänst ger överlappande synergieffekter och innebär stor tillgänglighet för elever.

Vid arbetslagsmöten finns en specialpedagog/kurator med för att stötta i arbetet med elever och vara en brygga till det arbete som görs inom EHT. Elevhälsoärenden mejlas till EHT och tas upp vid nästkommande möte.

Vi har goda relationer med socialtjänsten och planerar under vt-23 att ha utökad kontakt via samverkansmöten.

Förhållningssätt

På Filosofiska låter vi vårt förhållningssätt inspireras av Nonviolent Communication, NVC, i alla relationer människor emellan. Vi har funnit att det arbetssättet bidrar till respektfullt bemötande både elever emellan och i pedagogernas relationer. Vi gör skillnad mellan person och handling. Vi ser konflikter som ett tillfälle att lära oss förstå varandra, oss själva och hur vi kan fungera tillsammans. För att kunna lära och leva de demokratiska värderingarna i skolan behövs grundläggande kunskaper i kommunikation och konflikthantering. Genom NVC finns ett redskap

för att kunna uttrycka respekt för sig själv och andra och att kunna hantera alla de konflikter som uppstår i skolans vardag.¹ Dock är det ett ständigt pågående arbete att hålla detta levande och vi behöver träna regelbundet.

Vi strävar efter ett lågaffektivt bemötande i linje med Bo Hejlskov Elvéns publikationer på temat.² Vi arbetar mycket med tillitsfulla relationer för att skapa trygghet, samtidigt som vi vuxna står för tydlighet. Kollegialt och i medarbetarsamtal arbetas särskilt med de medarbetare som inte kommit lika långt i detta avseende. Medlingscentrum och CPS är exempel på andra referenser som används för inspiration och utveckling i kollegiet.

Vi använder mottot *Sant, Snällt, Nödvändigt*; när vi pratar om en person eller säger något personligt till någon ska det vi säger uppfylla minst två av villkoren.

Sokratiska samtal

Sokratiska samtal är en dialogform som fördjupar tänkandet. Samtalen kan handla om egentligen vad som helst, men ofta är temat något som berör värdegrundsfrågor. Samtalen kan mynna ut i resonemang runt jämlikhetsfrågor, förtryck och orättvisor, normer och normskapande och liknande frågor. Eleverna får möjlighet att gemensamt utforska etiska frågeställningar och de tränas i att göra egna etiska och moraliska ställningstaganden. Samtidigt tränar eleverna på en demokratisk samtalsform, och tränas i färdigheter som att lyssna, kompromissa, ompröva och argumentera. I ett tillitsfullt samarbetsklimat där alla är synliga, kan respekt för andras ståndpunkt och olikhet öka. Personalen tränar regelbundet på att själva delta i och hålla sokratiska samtal.

Kulturupplevelser

Varje klass gör minst en kulturupplevelse per termin och klass. Att ta avstamp i en gemensam kulturupplevelse är ofta ett bra sätt att bearbeta känslor, normer, relationer... utan att det behöver bli för personligt.

Aktiva elevråd

ÅkF-3 och åk4-9 håller separata elevråd. Även om överlappande områden finns, är frågorna ofta av olika karaktär ändå.

Skolregler

Via klassråd ges förslag på regler som sedan bearbetas av kollegiet. Resultatet av denna process ht-22 är följande: (till varje regel finns också konkreta preciseringar)

Reflekterande - Jag tänker efter före

Omdömesgill - Jag tar ansvar för min och andras trygghet och säkerhet

Kunskapstörstande - Jag bidrar till min och andras arbets- och lekro

Empatiska - Jag lyssnar på andra och använder ett trevligt språk

Handlingskraftiga - Jag agerar på ett sätt som är bra för alla

Rastverksamhet

Sedan ett år har vi en rastpedagog med ansvar för rutiner och aktiviteter. Det är en viktig satsning för ökad inkludering, bredare utbud av aktiviteter, nya konstellationer.

¹ Marshall B. Rosenberg *Ett språk för livet* (2003)

² Bo Hejlskov *Beteendeproblem i skolan* (2014)

Mobilfri skola

Att ha mobilfritt handlar om flera aspekter: färre distraktioner, möjlighet att fokusera, främja social samvaro, undvika risk att bli filmad, fotad m.m.

Klasrumsrutiner och kooperativt lärande

Arbetslagen/klasslärare gör omsorgsfull placering av elever, både med hänsyn tagen till individuella anpassningar och till vad som gynnar lärandet socialt sett. Kooperativa strukturer används frekvent som exempel på demokratiska arbetsformer för att få bred delaktighet.

Värdegrundsprojekt

Exempel på material i olika stadier:

ÅkF-3: Känslokort, Stopp min kropp, materialet Bygg din grupp trygg, Tio lektioner om barnets rättigheter.

Åk4-6: EQ-verkstan, Gruppen som grogrund, Tio lektioner om barnets rättigheter.

Åk7-9: Spela roll, Gruppen som grogrund, Barnkonventionen-kortlek

Studiestöd

För F-3 ges studiestöd tre gånger per vecka. För åk4-9 finns ett tillfälle per vecka för att få extra stöttning med studier samt möjlighet att göra prov i efterhand.

Förebygga

Förebyggande arbete är det skolan gör för att identifiera och avvärja risker. Det utgår från just vår skola: elevunderlag, lokaler, styrkor och svagheter. Efter några allmänna aspekter tas aspekter kopplade till respektive diskrimineringsgrund upp.

Schema

Noggrann schemaläggning görs där bemanning för korridorer, matsal och raster tillgodoses så att det alltid finns vuxna som eleverna känner. Stor noggrannhet sker också vad gäller lektionslängd, matsalstider och raster för att få bra flöden i trånga utrymmen så att inte för många elever trängs.

Placering

Olika elever är olika känsliga för var i klassrummet/matsalen de sitter och var de har sitt skåp. I möjligaste mån försöker vi hitta optimala lösningar utan att peka ut någon. Osynligt, "råkar" de få rätt plats.

Språkbruk

Vi är noggranna med språkliga aspekter och gör medvetna val. Vi strävar efter att synliggöra vilka normer vi stärker genom användningen av vissa ord, och hur dessa kan kränka och såra andra utan att vi kanske menar det. Vi uppmärksammar kränkande språk och markerar att det inte är okej. Beroende på situation kan det handla om en kort markering, eller ett initierande av ett samtal om specifika ord och deras innebörd.

Det har betydelse om vi säger 'rastvakt' eller 'rastvärd'. Det är mer inkluderande att prata om 'föräldrar' än att prata om 'mamma och pappa'. Vi undviker att "köna", d.v.s säga flickor och pojkar.

Bibliotek

Kontinuerligt ser vi över och breddar utbudet av böcker så att fler elever kan känna igen sig och spegla sig i berättelserna.

Kuratorlåda

Med brev eller enkla lappar kan elever meddela personliga/generella ärenden (Anonymt)

Åtgärder kopplade till diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet

- Vi är noga med att erbjuda tolk vid möten. I enklare ärenden används den rika språkvariation som finns i kollegiet, när tillämpligt.

Åtgärder kopplade till diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning

- För att alla ska ha så goda förutsättningar som möjligt att följa och tillgodogöra sig undervisningen oavsett funktionsvariation, arbetar vi mycket med tydlighet och struktur, exempelvis visuella hjälpmedel. I varje klassrum finns översikter över vad som händer under dagen och aktuell vecka. (I åk4-9 finns även terminsplanering.) Detta underlättar för alla att snabbt orientera sig och hålla ordning på vad som ska göras och när.
- Vissa elever behöver stöd att organisera sitt material. Alla elever på mellanstadiet får färgkodade mappar, vilket ger en ökad känsla av samhörighet.
- Många elever är i behov av extra anpassningar respektive särskilt stöd. Lärarna arbetar medvetet med att dessa elever inte ska stigmatiseras och kulturen bland elever är att det är avdramatiserat vem som har olika insatser.

Åtgärder kopplade till diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet och uttryck

- Vi utgår från att vi inte vet någons könsidentitet och anstränger oss för att ha ett könsneutralt förhållningssätt när vi möter nya elever eller vårdnadshavare.
- Vi är lyhörda för vilket pronomen elever önskar, samt tilltalsnamn. Formella rutiner för namnval är kommunicerade i kollegiet.
- Vi använder exempel och material som ger möjlighet att vidga vyerna bortom stereotypa föreställningar om könsroller.
- Vi delar inte upp efter kön och använder oss av *en* resultatlista vid tex idrottstävlingar.
- Eleverna åker i blandade grupper till besöket på ungdomsmottagningen i åk 8.
- Vi har inte könsuppdelade toaletter.
- Vi stämmer av med elever hur vi praktiskt kan lösa dilemman kring omklädningsrum vid idrott och simning.

Åtgärder kopplade till diskrimineringsgrunden sexuell läggning

- Vi undviker att utgå ifrån en heteronormativ föreställning, och strävar efter ett könsneutralt förhållningssätt och språk. Vi pratar i termer av "förälder", "partner" osv. istället för mamma och pappa.
- När vi tar upp samtycke och relationer utgår vi inte från att heterosexualitet skulle vara norm.

Åtgärder kopplade till diskrimineringsgrunden religion och trosuttryck

- Högtider: Vi uppmärksammar och ger plats för religiösa högtider utöver den kristna traditionen.
- Vi tar upp varför vi säger 'God jul' i Sverige, oavsett om vi firar jul eller inte. Att vi kallar decembersammankomsten för 'Julmingel' har föregåtts av gedigna resonemang.
- Mat: Vi erbjuder mat som tar hänsyn till religion.

Åtgärder kopplade till diskrimineringsgrunden ålder

- Vi har forum för delaktighet och medskapande exempelvis klassråd, elevråd och matråd. Gemensamma skolregler formuleras i dessa fora.
- Vi har ett utarbetat faddersystem mellan åkF och åk3, vilket stärker främst åkF och ökar tryggheten för dem.
- Klasser från olika årskurser samarbetar i olika projekt i undervisningen, vilket synliggör olika åldrar och olika perspektiv.
- Skolan har återkommande aktiviteter: (vakbad, skidresa, vårlekar, segling, höstvandring, skoljogg), vilka alla gynnar samspel mellan olika åldrar.

Upptäcka

Händelserapporter

Vi dokumenterar olyckor, skador, åverkan, konflikter och kränkningar i form av händelserapporter. Dessa sammanställs löpande för att vi ska kunna se eventuella mönster i var, när och varför olika situationer uppstår. Rektor tar varje rapport och avgör om den ska hanteras vidare i EHT, eller vilken typ av åtgärd som krävs. Allvarligare fall av kränkning meddelas till huvudman för vidare utredning.

Närvarouppföljning

Expeditionen gör daglig närvarokoll utifrån InfoMentor. Frånvarostatistiken sammanställs sedan och orsaker till frånvaron kartläggs. EHT tittar på all frånvaro en gång per månad för att se mönster och upptäcka elever med hög frånvaro.

Brukarundersökning

Enkäter både för Stockholm Stad och Skolinspektionen görs regelbundet. Vi önskar hålla nere antalet enkäter och vill inte göra egna utöver dessa. I slutet av varje läsår analyseras resultaten i arbetslagen och sammanställs sedan av rektor.

Information från elever/elevråd/föräldrar/föräldraråd/arbetslag/EHT

Elever uttrycker ibland spontant när något kränkande skett, men inte sällan är det via föräldrar vi får veta. Vi förmedlar till elever att alla sätt är bra, bara informationen kommer fram. Vi som personal kan inte se och höra allt, så vi måste få information någonstans ifrån. All personal har ansvar att agera på den information de får. Att agera innebär att hantera vidare, exempelvis meddela rektor. Det räcker inte bara att ta emot information. Elever/föräldrar tycker sig då ha informerat skolan och förväntar sig uppföljning, men information kan ha stannat hos någon.

Åtgärda

Åtgärdande arbete handlar om att ha goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda. Det är en balansgång mellan att agera snabbt och effektivt, men samtidigt hinna göra det formellt och systematiskt. Förutom att åtgärda är det viktigt att på något sätt förmedla att insatser görs. "Vi har sagt till, men inget händer" kan elever uttrycka. De förväntar sig omedelbar förändring, medan det kan handla om oerhört komplexa situationer där omfattande insatser görs, men av sekretess kan vi inte säga vad.

Arbetet med studiero pågår löpande och dryftas framförallt inom arbetslagsarbetet och på utvecklingsdagar inom det systematiska kvalitetsarbetet. När studieron utmanas handlar det i regel om enstaka elever kring vilka det redan finns ett arbete på olika plan.

Vid särskilda händelser följs rutiner enligt nedan. Specifika åtgärder på utifrån upptäckta kränkningar tas upp i den årliga planen för att motverka kränkande behandling.

Generellt handlar åtgärdande arbete om att varje medarbetare inte lämnar något åt slumpen utan är medveten om hur hen ska agera vid olika situationer. Att förankrade rutiner finns och att uppföljning sker är rektors ansvar.

Aktiva åtgärder

Identifierade riskområden 2022 är exempelvis trapphus, korridorer och omklädningsrum. Gällande samtliga dessa arbetar rektor och arbetslag med att fastslå och upprätthålla rutiner, exempelvis genom att ha mobiltelefoner insamlade inför idrott. Det handlar också om att göra eleverna medskapande i regler och att öka kontaktytan mellan yngre och äldre elever för en tryggare stämning.

Konflikter mellan elever har varit få 2022. De hanteras via regelbundna gruppsamtal, lekgrupper och dramaövningar. Arbetslagen ansvarar för detta.

Inom gruppstärkande arbete har en övning förekommit där elev känt sig utsatt. Utifrån det har arbete skett på olika nivåer för att öka transparensen, kollegialt dela material, metoder och erfarenheter och rutiner för att kritiskt granska didaktiska val.

Rutiner kring elevers specialkost ansvarar rektor för. I början på läsåret hade köket inte hunnit få all information och glapp uppstod då elevers behov inte varit kända. Rutiner mellan expedition och kök är upprättade.

Rutiner vid störning av ordning

Vi följer en konsekvenstrappa för arbetsro och trygghet, framtagen på skolan utifrån Skollagens kap. 5, 7-23 §§. Om en elev stör oro:

1. Tillsägelse
2. Samtal med eleven hålls av mentor eller i vissa fall rektor
3. Vårdnadshavare kontaktas
4. Vårdnadshavare kallas till samtal med mentor och rektor
5. Vårdnadshavare kallas till möte med EHT för att kartlägga situationen
6. Tillfällig placering i annan undervisningsgrupp
7. Avstängning i upp till en vecka

Rutiner vid händelser av olika slag

Elever uppmanas alltid att söka upp en vuxen när något har hänt.

- 1 Personal som tar emot information skriver skyndsamt händelserapport och lämnar till rektor.
- 2 Rektor gör en bedömning för vidare hantering, ex. om kränkingsanmälan ska upprättas.
- 3 I allvarigare fall och/eller i återkommande fall av kränkning eller diskriminering görs utredning som rektor är ansvarig för. Huvudman informeras.
- 4 Eventuella åtgärder vidtas och i förekommande fall upprättas åtgärdsplan som rektor är ansvarig för.
- 5 Uppföljning/utvärdering av insatser sker i enlighet med åtgärdsplan. Rektor ser till att berörda informeras.

Förankra

Under Coronapandemin hann vi inte med det systematiska kvalitetsarbetet på ett tillfredsställande sätt och exempelvis uppdatering av Trygghetsplan har inte gjorts på länge.

Personalen arbetar dock kontinuerligt med trygghetsfrågor vid personalmöten och utvecklingsdagar, oftast i form av aktuella case som rektor fångat upp. Regelbundet tar vi också upp definitioner av olika begrepp och skapar samsyn kring vad som är kränkning respektive trakasserier och liknande.

Utformandet av denna trygghetsplan har skett i flera steg där personalen involverats sedan ht-21. personalen har läst enskilt, lämnat in noteringar, bearbetat i större grupp, fått föredrag om viktiga begrepp, resonerat och slutligen sammanställt.

Utkast till trygghetsplanen kommuniceras till alla elever på klassråd och till alla vårdnadshavare via mejl med möjlighet att komma med synpunkter.

Referenser:

Hejlskov, Bo (2014) *Beteendeproblem i skolan* Natur & Kultur

Pihlgren, Ann S. (2010) *Sokratiska Samtal i undervisningen* Studentlitteratur, Lund

Rosenberg Marshall B. (2003) *Ett språk för livet* Friare liv konsult

Pralin 2018, Antidiskrimineringsbyrån, Uppsala
[PraLin_helaboken_digital.pdf \(antidiskrimineringuppsala.se\)](https://antidiskriminering.uppsala.se/PraLin_helaboken_digital.pdf)

Diskrimineringslag 2008: 567

Skollag 2010: 800

[Arbeta med förskolans och skolans värdegrund - Skolverket](#)

[Så arbetar du med värdegrunden - Skolverket](#)

[Trygghet, studiero och disciplinära åtgärder - Skolverket](#)

[Kränkande behandling, mobbning och diskriminering - Skolverket](#)

[Åtgärder mot kränkande behandling - Skolverket](#)

[Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda – Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling - Skolverket](#)

reflektion: En individ måste *våga* och *vilja* reflektera. Detta är själva utgångspunkten för att sedan utveckla tänkandet. I likhet med andra färdigheter kommer inte denna utan träning

empati: Att förstå hur andra har det beror dels på förmågan att känna, dels på förmågan att intellektuellt och förnuftsmässigt sätta sig in i andras situation och dels på viljan att försöka förstå andra. Genom bland annat möten med andra människor (och annat levande), inblick i deras situation och förutsättningar, och reflektion kan det empatiska tänkandet växa.

omdöme: Grundvalen för en individs förmåga till väl avvägda val och beslut är själva tänkandet, som också innefattar förmågan att sätta sig in i andras situation. Det går att tänka utan empati, men ett omdömesgillt val kan inte ske utan hänsyn tagen till andra och andras situation. Tänkande, empati och omdöme bildar en verkningsfull enhet.

handlingskraft: Att tänka kan ses som en typ av handling, men den är sällan tillräcklig. Det finns situationer då tänkande, empati och omdöme inte räcker utan det måste till en mer konkret handling. Om man t ex ser en människa bli utsatt för t ex misshandel eller mobbning förslår inte tänkandet, empatin och omdömet om dessa inte medför någon form av handling som kan få till effekt att misshandeln eller mobbningen upphör. Handlingskraften kan i likhet med andra färdigheter övas upp.

kunskapstörst: Ett barns nyfikenhet och vilja till kunskap är nyckeln till lärandet. Utan denna törst avstannar utvecklingen. Att väcka denna och hålla den vid liv är en av pedagogernas stora kreativa utmaningar. För detta krävs mer än att vara lyhörd för elevernas intressen, och den pedagogiska utmaningen ligger kanske framförallt i att få barnen intresserade och nyfikna på sådant som inte alltid kommer utan ansträngning och som ligger utanför barnens mer vardagliga intressesfär. Med utgångspunkt från de övriga orden i visionen kan pedagogen skapa processer och hitta aktiviteter som väcker barnens lust till mer vetande.